

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:
<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

C. Klitgaard.
Sorenskriver Krog
i Orkedalen

Sorenskriver Krog i Orkedalen.

Breve til hans slægt i Danmark 1739–53.

Ved C. Klitgaard, Aalborg.

Nedenstaaende meddeles indholdet af nogle breve fra *Andreas Christian Krog*, der 1737—1777 var sorenskriver i Orkedalen, og hvis slægtsforbindelser findes anført paa Lengnicks stamtavle over familien Krog [fra Biersted].

Da Lengnicks angivelser imidlertid paa flere punkter er ret mangelfulde, vil der være anledning til at lade nogle oplysende noter ledsage brevene, ligesom man ogsaa her skal meddele lidt om hans afstamning.

Bedstefaderen *Lars Andersen*, der førte tilnavnet *Krog* efter sin fødegaard Krogen i Biersted sogn, Kjær herred, blev 1684 herredsfoged i Kjær herred, men var i følge den lærde vendsselske bonde Peder Dyrskjøts udsagn «ikkun slet og ret»¹, hvilket vel vil sige, at han var en almindelig bondemand uden særlige kvalifikationer til at bestride fogedembedet. Da den store reduktion fandt sted 1687, hvorved flere herreder underlagdes en foged, maatte Lars Andersen da ogsaa kvittere embedet og give plads for en forarmet proprietær, hvorefter han antagelig blev ridefoged ved Vraa gods og kom til at bo paa Gandrupgaard i V. Hassing sogn, Kjær herred, hvor vi træffer ham 1691, medens han 1684 boede i Krogen². I V. Hassing kirkebog findes han indført som begravet $26/3$ 1700, 64 aar ÷ 4 mdr., 3 uger og 4 dage gammel. Hans hustru var maaske den *Maren Christensdatter*, der i begyndelsen af det 18de aarhundrede boede i Vadum sogn, Kjær herred, og var fadderske til flertallet af Lars Andersens børnebørn. I følge nogle familieoptegnelser, der eies af en descendent, fru Laura Roesdahl paa

¹ Det kgl. Bibl., Kjøbenhavn: Ny kgl. Saml. 746 in 4to.

² Hvetbo herreds thingbog $24/6$ og $2/6$ 1684 samt Kjær herreds geistlige justitsprotokol $18/6$ 1691.

Ø. Aslund, Kjær herred, havde Lars Andersen 4 børn, nemlig *Ole*, begr. $24\frac{1}{2}$ 1691, $21\frac{1}{3}$ aar gl., *Christen*, der vil blive omtalt nedenfor, *Anne*¹ og *Johanne*².

Christen Laursen [Larsen] Krog f. ca. 1660, begr. $19\frac{1}{4}$ 1713, boede i en del aar i Gandrupgaard, men i de senere aar i Gandrup by. Gift $4\frac{1}{12}$ 1689 med *Johanne Pedersdtr. Kjærulf* af Gandrup, der utvilsomt er «den gamle Johanne Anne», som blev begr. $26\frac{1}{10}$ 1750 i V. Hassing³. Da V. Hassing kirkebog for døbtes vedkommende først begynder 1697, findes ikke alle ægteparrets børn deri; de skulde efter nævnte familieoptegnelse have været følgende [1—7]:

1. *Christen Christensen Krog*, f. 1690—94, var en tid ca. 1742 ridefoged paa Vraa.
2. *Ide Christensdtr. Krog*, f. 1690—94, reiste til Kjøbenhavn og siden til Vestindien, hvor hun blev gift. [Hun er vel den datter, der efter Lengnick var gift med overskriver paa orlogsskibet «Fyn», *Poul Krag*]. Formodentlig var hun opkaldt efter *Ide Rodsteen* til Vraa, under hvilken gaard Gandrupgaard hørte.
3. *Anne Christensdtr. Krog*, f. 1695 og begr. $29\frac{1}{10}$ 1739 i V. Hassing; gift [ikke i V. Hassing] 1713 med *Bertel Jensen Kjærulf*⁴. Ægteparret boede en del aar i Striben i V. Hassing sogn, men $15\frac{1}{8}$ 1739 kaldes *Anne Christensdatter* ved en faddertilførsel i V. Hassing kirkebog «som tilforn boede i Striben», saa de maa da være fraflyttede. Hun døde samme aar, men *Kjærulfs* død er ikke fundet.
4. *Peder Christensen Krog*, db. $31\frac{1}{7}$ 1698 og begr. $21\frac{1}{2}$ 1765. Boede i fædrene-gaarden i Gandrup by. Var gift med *Johanne Andersdtr.* og havde følgende børn: *Christen Krog*, forvalter paa Vraa 1762, død ung, *Anders Krog*, død ung, *Thomas Krog*, død ung, *Knud Krog*, død ung, og *Lars Krog*, der efter Lengnick skal have opholdt sig ved et glasværk i Norge, siges andet steds at være reist til Trondhjem, men opholdt sig 1767 i Bjørsund, hvorfra han da skrev hjem til moderen.

¹ Anne blev gift $25\frac{1}{7}$ 1702 med *Thomas Jensen* i Hassinggaard, V. Hassing sogn, og havde med ham en del børn.

² Johanne blev gift $22\frac{1}{10}$ 1702 med *Bertel Thomsen*, db. $4\frac{1}{10}$ 1671 i Brømland i Hammer sogn, Kjær herred, og begr. $14\frac{1}{2}$ 1736. Boede i Gandrupgaard og havde mange børn, bl. a. *Lars Bertelsen [Krog]*, db. $26\frac{1}{10}$ 1721, der $12\frac{1}{8}$ 1747 ægtede sin slegtning *Else Margrete Kjærulf* af Striben og som boede i Gandrupgaard.

³ Hendes afstamning er det ikke lykkedes at finde; maaske var hun sønne-datter af *Bertel Laursen Kjærulf* i Aslund. Hun synes kun at have haft en søster *Maren*, der 1689 ægtede *Jens Pedersen Menbo*, som var pauker, og som vel da har garnisonert i sognet. Han nævnes «i Gandrup» og har vist hørt til Lorentz Styrches dragoner; begr. i V. Brønderslev $3\frac{1}{10}$ 1747, 82 aar gl.

⁴ Han var søn af *Jens Bertelsen Kjærulf*, f. ca. 1640 og død 1716, og *Beate Pedersdtr.*, der boede i Striben. Bertel Kjærulf og Anne Krog havde følgende børn [1—9]:

1. *Christen Kjærulf*, db. $18\frac{1}{2}$ 1714, døde vist ugift paa Ø. Aslund i Ø. Hassing s. [Kirkebog mangler].
2. *Dorthe Marie Kjærulf*, db. $15\frac{1}{8}$ 1715, gift $18\frac{1}{7}$ 1737 med *Søren Jensen* af Sta. De boede senere i Striben.

5. *Lauritz Christensen Krog*, f. $\frac{26}{6}$ 1701, db. $\frac{19}{6}$, og død $\frac{21}{11}$ 1768. Var først forvalter paa Vraa 1730—42, senere forpagter paa Lengsholm, Lendum sogn, Horns herred; jfr. Lengnicks stamtavle.
6. *Oluf Christensen Krog*, db. $\frac{25}{3}$ 1704, døde ung.
7. *Anders Christensen Krog*, db. $\frac{5}{6}$ 1705 og fra $\frac{18}{10}$ 1737 til sin død $\frac{8}{3}$ 1777 sorenskriver i Orkedalen, er forfatter af de her meddelte breve, hvis originaler velvillig er overladt til afbenyttelse af eieren particulier Thomas Pedersen i Ulsted, Kjær herred, der har fundet dem i et gammelt skab.

Krog, der kalder sig *Andreas Christian*, skriver en smuk og tydelig Haand, og hans breve vidner om tilfredshed og et godt humør. Morsomt er det at se hvor hurtig hans sprog er blevet paavirket af det norske, og ligeledes hvorledes han ved brugen af fremmede ord utvilsomt søger at gjøre et fornemt indtryk paa sine jævne paarørende og deres venner.

[Nr. 1.]

Stochegaard, den 24 Septbr. 1739.

Hierte Broder!

Gud give dette maae finde min gode gamle Moder, dig med Kone og børn udi all selv ønskende Vellstand, hvilket jeg saa vidt mig og mine angaar, Gud ske lov! fra min Side kand melde. Jeg ønskede hiertelig at vide, hvorledes min gode gamle moder tilliige med dig og andre gode venner lever, der maae være rar tiid paa blek og pæn hos dig; men du aldrig skriver mig till, min Kone spørger hvergang jeg faar brev, hvor det kommer till, du ej skriver. Min Søsters børn baade *Bodell* og *Peder*¹ lader dig fligtig helse, i særdeleshed taler Peder, som er en drabelig fix dreng, hand er snart saa lang som du og har et langt smugt haar, seer vell ud og tager brav till i lærdom, saa jeg holder meget av ham, om dig; hand er din store Patron. Kiere broder skriv mig till og lad mig viide hvorledes vores gode gamle moder nu giver sig tillfreds, Gud styrke og opholde hende den korte tiid, hun endnu haver at leve udi,

3. *Jens Kjarulf*, db. $\frac{20}{9}$ 1717, var forvalter paa Vraa 1748, senere forpagter paa Gjettrup, død 1762, ingen børn.
4. *Bodil Kjarulf*, db. $\frac{2}{7}$ 1719, gift 1754 med forpagter *Jens Thodberg* paa Sæbygaard.
5. *Peder Kjarulf*, db. $\frac{27}{4}$ 1721, blev kjøbmand i Christiansund [se brevene].
6. *Lauritz Kjarulf*, db. $\frac{21}{2}$ 1723, blev generalauditor i Trondhjem [se brevene].
7. *Else Margrete Kjarulf*, db. $\frac{4}{2}$ 1725, gift $\frac{12}{11}$ 1747 med *Lars Bertelsen* [*Krog*] i Gandrupgaard.
8. *Beate Kjarulf*, db. $\frac{10}{4}$ 1727, antagelig død ung.
9. *Axel Kjarulf*, db. $\frac{13}{8}$ 1735, antagelig død ung.

¹ *Bodil* og *Peder* var børn af Anne Christensdtr. Krog i ægteskab med *Bertel Jensen Kjarulf* i Striben i V. Hassing. S. 330.

jeg ønskede gjerne at viide hvordan aar det har været hos Eder, her har formedelst idelig Regnveir i Sommer været en store misvext; lad mig og viide hvor de lever i Striben, og hvor mange børn du nu har, iligemaade om dine Sønner er brav store og om *Anders* og *Christen*¹ lever endnu.

Nest min Huustrues, min og vores lille Daatters Kierlige helsens formelding till vores allerkiereste moder, dig med Konne og børn, samt alle andre gode venner er jeg till min død med all broderlig hengivenhed hierte broders

tjenstforbundne broder og tjener

Anders Krog.

[Udskrift:] Min hierte Kiere broder Peder Krog
broderlig à Ganderup.

⋆

[Nr. 2.]

Stochegaard, d. 28 Decbr. 1739.

Hierte allerkiereste Moder!

Dersom dette endnu maae finde min hierte moder i Live, vill jeg ønske, at den Allmægtige Gud maae have borttaget noget av min hierte moeders smerte og derimod forøget Eders taalmaadighed troe, Haab og Kierlighed till Gud, der skall om-sider belønne det langvarig søde Kaars med idell Glæde og Sallighed.

Hvad mig og mine angaar, da lever vi Gud skee lov alle vell! og har den gode Gud nest avvigte 7de decbr. velsignet mit ægteskab med en liden Søn, som udi den Hellige Daab er givet nafn efter min og min Kones Fader *Nicolay Christian*². Gud lade ham fremmes og opvoxe Gud til ære, sig selv til Sallighed, saa glædes derved alle paarørende. Till det anstundende nye Aar frembærer jeg herved mit troehiertige Sønlig Løkønske, Gud give min hierte moeder all den Glæde og Velsignelse, som hun paa jorden eftertrakter! men for alting om-sider at finde en naadig Gud i himlen, der at glædes iblandt Guds udvalde ævindeligh. Nest min Kone, min og børns ydmyge

¹ *Anders* og *Christen* var *Peder Krogs* sønner, s. 330; de døde begge unge.

² Døde spæd; se brev nr. 3.

helsens formelding till min hierte Moeder, er jeg till min død med all Sønlig ærbødighed

Hierte allerkiereste mothers Lydige Søn og tjener
A. Chr. Krog.

[Udskrift:] Min hierte Kiere moder *Johanne Peders Datter Kierulf*
Sønlig à Gandrop.

*

[Nr. 3.]

Stochegaard, den 31 Decbr. 1740.

Hierte Kiere Broder!

Jeg gaar i rette med mig Selv, hvad ord jeg skall bruge till at berømme din artighed med, da du seeneste var saa god at skrive mig till; Sandelig jeg fandt der udi min inderlig fornøyelse, men hierte broder, lad det ey være den sidste Gang, gjør saa oftere, du obligéer mig derved høyligen, da jeg som din oprigtige Broder tager deell udi Din og Dines Velgaaende, som Herren fremdeles forleene, og i den tilliid vill jeg haabe dette finder Eder endnu udi all Selvønskende velstand og fornøyelse.

Hvad mig og mit huusgesinde angaar, da lever vi, Gud ske Ære og tak! in floribus, liige som jeg sidst skrev, alleene undtagen vores Søn *Nicolai Christians* dødelig avgang, som du vell forhen har hørt. Her er een skrekkelig Dyrtiid, en tønede dansk Rugg koster 5 Sletedaler og 1 Mark, en tønede dito Malt 14 M $\frac{1}{2}$, een tønede Bygg 13 Mark 8 β , een tønede hafre 10 M $\frac{1}{2}$, een Mark Smør 7 a 8 β . een mark tallig 6 β , Gud forlindre det. Vinter har her nu været liige saa streng som ifjor paa en 5 ugerstiid, saa du aldrig kand troe hvor kalt der er her. Alle tre vores Sal: Søster *Annes* børn lever vell og lader dig fligtig helse, særdeles min *Peder*, som er snart saa høi som du, han er din inderlig Patron og taler intet om nogen udi Jylland saa ofte som hans kiere Moderbroder Peder! Min Kone og jeg Gratulerer dig og dine oprigtig till dette antrædende nye aar! Gud give dig i samme alle de Velsignelser og lyksalligheder, du Selv paa Jorden attraar saa du ej alleene dette, men mange paafølgende maae leve i Glæde med din kiære Kone og børn, som Samtligen paa det fligtigste helses fra mig, min huustrue og

vores lille Daatter, jeg er med all broderlig hengivenhed til døden Hierte Kiere broders

oprigtige broder og hengivne tjener

A. Chr. Krog.

P. S. Jeg skall helse dig fra broder *Peder Mønbo*¹ just som jeg i dag Nyeaarsdag vilde sende dette till Trundhjem kom hand og een anden god ven till mig, hand lever Galant, men endnu har han ingen vist kiereste faaet, som hand dog inderlig lenges efter. Skriv mig strax till. Farvell og lev vell.

Indsluttede leverer du vores kiere moder, om hun er i live.

[Udskrift:] Min hierte Kiere broder Peder Christensen Krog
broderlig à Gandrup.

*

[Nr. 4.]

Stoche, den 4 Janv. 1742.

Allerkiereste Hierte Moder!

Dersom dette endnu maa finde min hierte moeder i live og ved nogenledes taalmodighed under det lange og Kiere Kors, da vill det glæde mig i sin tiid at høre, liigesom jeg ønsker at Herrens kraftes Aand, den værdig hellig Aand maae stærkke og opholde min allerkiereste Moder udi troens fulde Harnisch at henge hart ved den grundgode Gud, saa lønnes lidelsen snart med den uforgiengelige ærens Crone i den ævige Sallighed, hvor jeg nest Jesu dyre fortjeneste haaber at finde saa kier een Moder igien, som baade har draget saa moderlig omsorg for mig udi mine unge aar, og siden udi tilltagne Vext, ja ofte rakt mig haanden over Formue, hvilket den riige og alting formaaende Gud viselig vill belønne. Imidlertid skall jeg ønske, at Guds hellige Engle maae ledsage min Hierte moder paa Vejen till sin himell vandring, og leedsage Hendes dyrekjøbte Sjæll i Abrahams skjød; saa bliver dette antrædende Nye Aar min hierte Moder et ret Triumpherende jubellaar, da det sluttelig bliver hendes sidste leveaar, hvorfor jeg tusinde gange Kysser i tankker min Allerkiereste Moders haand og takker for allt det gode mig er beviistet, Herren Samle os hidset at mættes av Guds Høitiidelig ansigtes Beskuelse ævindelig. —

¹ *Peder Mønbo* var søn af brevskriverens moster *Maren Pedersdr. Kjørulv* i ægteskab med *Jens Pedersen Mønbo*, se s. 330. En anden søn var *Christen Jensen Mønbo*, commerceraad og eier af herregaarden Knivholt i Vendsyssel.

Hvad nu mig og mine angaar, da lever vi, Gud vær ævig lovet! ganske vell, jeg har en god bestilling, een From Huustrue og allt det Goede, jeg ved at ønske mig av Gud, jeg har toe børn i live, en Søn, som er opkaldet efter min og min Kones Fader, navnlig *Nicolai Christian*¹, og een Daatter, hvor om jeg forhen har skrevet, de ere begge efter alder og aar toe Velsignede børn, saa Gud intet har forglemt paa dem, Gud lade dem opvoxe og fremmes i Guds Sande Kundskab, saa bliver det till Deres ævige Sallighed, hvilket den Naadige Gud forleene Dem. Begge min Salig Søsters Børn ere hos mig endnu, de skikker sig ærlig og vell, saa det aldrig feiler der jo bliver folk av Dem siden de Frygter Gud. *Lars Bertelsen Kierulf*² er og her hos een brav mand, som berømmer ham, og bliver Lars en flink Gutt, jeg tvivler aldrig paa, hand jo og bliver till mand. Her er en Synderlig dyr tiid i landet, hvis liige ey har været siden 1601; Gud see till os og forbarme sig over alle fattige, som her lider store Nød.

Min Kone og jeg lader vores ydmyge og kierlige helsen formelde min allerkiereste Moder med alle andre paarørende Venner, Herren Glæde og Velsingne Eder alle til Sjæll og liv, udi hvilket inderlig ønske jeg slutter med Guds Naades og be-skiermelses tillønskning, da jeg øvrigt all min tiid lever med all Sønlig ærbødighed

Allerkiereste Hierte Moders ydmyge Søn og troe tjener
Andreas Krog.

[Udskrift: Min hierte Allerkiereste Moeder Johanne Peders Daatter
Sønlig à Gandrup.

*

[Nr. 5.]

Stochegaard, d. 7. Janv. 1743.

Hierte Allerkiereste Moder!

Da jeg av broder *Larses*³ breve har erfaret min Kiere moder udi Hendes lange Svaghed ikke kjender meere saa stoer pinne udi sine Lemmer nu som tillforn, glæder det mig inderlig, at min allerkiereste moder har funden Roe at betrakte Guds under-

¹ Blev $17/3$ 1762 faderen adjungert i Orkedalens sorenskriverembede, blev i dette hans efterfølger og tog afsked, med pension, $25/4$ 1800.

² Krogs søstersøn, der senere blev generalauditor og døde $14/4$ 1779. Han var en tid fuldmægtig [1749] hos assessor Hornemanns enke paa Reinskloster.

³ 3: *Lauritz Christensen Krog* paa Lengsholm i Vendsyssel, s. 331.

lige forsyn for os Samptlig og priise Hans Grundgode Barmhiertighed, der saa rundelig har sørget for os, Ti hvad mig betreffen da kand jeg freidig bekjende: jeg er langt ringere end all den Miskundhed og Naade, Gud har beviiset mig, eftersom jeg intet mangler av allt hvad de løksalligste mennisker i Verden Selv kand ønske Sig. Det eeneste, jeg kand melde, der siden jeg sidst skrev min hierte moder till, har forandret sig hos os, er dette: min Kiere Kone den 27de decbr. sidstleden blev løkkelig og vel forløst med een Søn, opkaldet efter min broder *Lars Krog*, nu har jeg 3 Børn, nemlig Fader, moder og broder, Gud holde sin Hand over dem til beskiermelse og lade dem opvoxe i Guds Sande Frygt og Kundskab det tegner sig till got nemme hos dem, særdeles *Johane Birgithe*, som er en artig Pige, de andre er Smaa endnu.

Hierte moder! I ved vell *Bodel Kierulf* er reist fra mig til Danmark; og endskjønt vi handlede saaledes med Hende, som Gud handle mod Vores børn igien, saa var Hun dog ey at pesuadere till at blive lengere i Norge, Gud ledsage Hende Hvor hun nu er; Hendes tvende brødere Her skikker sig meget vell og er et par vakkre Karle, der er ingen av dem nu mindre end broder *Peder*.

Till det antrædende Nyeaar avlægger jeg herved min ydmyge Gratulation, Herrens riige forsyn, trøst og beskiermelse hviile over min Hierte moder og give Eder een Sand Glæde i Guds Ords beskuelse, Herre Jesu bøye vores hierter till een Sand allvorlig Guds frygt, at priise Ham for allt det gode, Han har gjort imod os. Herren veylede os efter sin Villie at leve Christelig og beede for hverandre, saa samles vi med ære paa den stoere Dommensdag, hvor den Retfærdige Gud Croner alle sine troende børn med Glæde uden Ende.

Vær der nest min hierte Moder med mine Sødskende, Slegt og paarørende Venner paa det fligtigste og Kierligste helset fra min Huustrue, mig og vores børn, da jeg øvrigt med een Sønlig ære stedse henlever

Hierte Allerkiereste Moders
lydige Søn og ydmyge troe tjener
A. Chr. Krog.

P. S. *Peder Mønbo*¹ lader Eder alle paa det Kierligste helse,
han lever vell, valle.

[Udskrift:] Min hierte Kiere Moder Johane Peders Daatter
Sønlig à Gandrop.

*

[Nr. 6.]

Stokke, den 31 Decbr. 1743.

Hierte Allerkiereeste Moder!

Nu har omskiftet sig det gamle Aar med det tilstundende Nye Aars begyndelse, hvorover vi ere komne saa meget nærmere till enden av Maalet, hvor vores Ellendigheds Dage avskières, og vi i stæden for Forkrenkelighed iføres u-forkrænkelighed, ævig Glæde og Salighed i Himlen, i hvilken Betragtning vi aldrig nok som kand Priise Guds u-Endelige Naade og Barmhiertighed, der till Dato har veyledet os saa forunderlig igien-nem denne Grædedall Paa Modgangs og Drøvelsens brusende hav, der nu er Stillet, Saa vi udi Roeligheds havn kand Søge hviile for vores u-dødelige Siæle; Vell ved jeg den lange Sygdom udi min Allerkiereeste Moders gamle Svage og udstræbede Legeme kand endnu give nogen Smerte, saa denne min Skrive-maade ikke Synnes at have noget Passestæd i henseende av Eders Omstændighed; Men foruden Denne tiids Pinagtighed ikke er den herlighed værd, som skall aabenbares i os, er det inderlig at takke Gud for, at vi ikke mangle noget av allt det, der tjener till dette livs fornødene ophold, og at Herren har sorget Saa rundelig for os alle, saa vi intet fattes, hvilket jeg visselig veed mit i min hierte Moders største Svaghed tillige er den Største Glæde, allerhelst jeg Kjender min allerkiereeste Moders ømme hierte for sine børn, der i de forbigangne tiider har ud-persert liige saa mange Modige taarer av øynene som Sukke till Himlen; Saa jeg for min deell med Sønlig Ærbødighed haver største Aarsag at ønske Guds rige trøst og Velsignelse glæde Eder i dette Nye Aar, eller alle de dage, min hierte moder endnu haver at Leve, at I Kraftig maae finde Guds Riige belønning for allt det Goede, I mig har beviiset, dog derom er jeg vist nok forsikkret; Ti Herren Lade mig ikkun saa vist komme i de Himmelske bolliger at mættes av Guds Høitiidelige Ansigtets beskuelse, som jeg aldrig tvivler paa at finde min hierte Moder

¹ Se noten s. 334.

igien der, Hvilket er allt nok ti resten av denne Verdens møye er ikkun at Lee ad, særdeeles for den, der saa Lykkelig og Vell har stridet saa nær igiennem som min hierte Moder.

Hvad mig og mine Angaar, da Lever vi meget got uden all forandring Saaledes som jeg Ifjor Skrev Eder till, dette alleene undtagen, at begge min Salig Søsters Sønner *Petter* og *Lars* er hos mig, den første er gjort till Karl, den anden er Dreng endnu; og som de Liigesom Kappes med hverandre at opnaae skikkelighed og dueligheds maall, saa er min Løst og at Spendere till deres Velfærds fremme allt hvad jeg formaar; Nok er det, jeg gjør mig fast forsikkert om, jeg nyder ære for dem; og kand dette mit Øyemaall Naaes, saa er jeg fornøyet og anseer det for Fuld erstatning baade for min Møye og min bekostning.

Till Slutning Lader min Kone med mig og vores børn, men i sær vores Daatter *Johanna Birgitha*, Vores Kierlige Helsen er avlægge till alle paarørende Slægt og Venner, først og Sidst min allerkiereste moder, Guds ævige Fred Være med og over Eder till den Sidste Salig Endeligt, Saa om det i aar er Herren behageligt at gjøre her Skilsmisse imellem os, vi da maa findes med Fryd i Himlen; jeg er till min død med all Sønlig Ære

Hierte Allerkiereste Moders Troe og Lydige Søn
A. Chr. Krog.

[Udskrift mangler].

*

[Nr. 7.]

Stochegaard. Nyeaaraften den 31 Decbr. 1745.

Hierte Allerkiereste Moder!

Guds Faderlige forsyn, som Saa Lykkelig og vell haver veyledet Os igiennem denne Verdens fortrædelig møye udi det nu saa nær till Ende bragte Aar, haver vi billig Aarsage at takke, Love og priise! Herrens Godhed er u-endelig, og hans Barmhiertighed er hver Morgen Nye over os, hvorføre Vi av inderste Hierter vill raabe til hannem, at Han fremdeeles vill være os Naadig og Miskundelig; Og i dette tilstundende Aar beskytte vore Legemer og Siæle, at vi maa Leve Glade i Gud og have een reen Samvittighed og ubesmittet Siæl at møde med, naar det behager Gud at kalde os fra dette Bochim till Hans

Himelske Herlighed. I saadan Betragtning er det, min Sønlig Lydighed paa denne tiid i største ydmyghed forpligter mig her ved at fremtræde for min allerkiereste Moder med et Lyksalig Nye Aars ønske: Gud opholde Eder udi een Sand troe Haab og tilliid Paa Hannem den Korte tiid I endnu haver at stride under det Lange dog Kiere Kaarses trengsel, hvortill jeg ønsker et Friet og u-forsagt moed og en goed Taalmodighed, der overvinder det allsammen; ti naar vi ikkun betrakter denne Christi Lærdom: at denne tiids pinagtighed er ey den Herlighed værd, som skall aabenbares i os, saa er verden og all dens møye ikkun at belee, allerhelst den der Lider med Christo skall og ære-fuldgjøres med hannem, hvilket ikkun vederfares de allerkiereste Guds børn; Og da jeg Fuldkommen veed; ja Selv Seet og erfaret i Sandhed, der alle tiider har boet een oprigtig Sand Guds Frygt i min allerkiereste Moders Hierte, saa røres mit hierte i mit Liv av Glæde at tenke derpaa; jeg ønsker og dagelig i mine Bønner at den Naadefulde Gud vill Stadfæste Eder der udi till Eders sidste Sallig Endeligt, som gjør een glad og goed Ende paa min allerkiereste moders Svaghed, der meget er formeeret av den særdeles Kierlige omhyggelighed, omhu og forsorg for sine børns tarv og frelse naar ungdoms daarlighed i forige tiider har dreven saa mange modige taarer av Eders øyne over mig især, der u-anseet jeg var en Rasebasse, alle tiider var min allerkiereste moders Kiæledæge, ogsaa kaldet Peseche; èn fin, Gud Velsigne Eder saavell for dette som all moderlig Kierligheds Beviiselser i den ævige Sallighed, da jeg Næst Gud takker Eder for den ære og velstand, jeg nu Lever her udi.

Hvad mig og mine angaaer, da Lever vi, den stoere Gud være evig Lovet, i megen velstand ved Sundhed og førlighed, saa jeg for min deel intet bedre veed at ønske mig; børn har vi ikke fleere end jeg ifjor skrev (jeg troer neppe og min Kone faar flere; ti just i dag er det 3 aar siden hun fik det sidste barn, som blev opkaldet efter min broder *Lars*) og tegner de sig, Gud skee tak! meget vell, de ere efter alder baade vittige og serdeles vellskabte, saa I skulde glæde Eder ved at see dem; min Dotter *Johanne Birgitha* er ret nu een voxen Pige, hun er høy og Smalvoxen efter Moderen, men Sønnerne ere voxen efter mig.

Peder og *Lars* fra Stribben Lever ganske vell, de lader

fligtig og kierlig helse, i Særdeleshed Peder, som er en meget habil og Skikkelig Karl, han tjener endnu for Fuldmægtig hos en Foget; men Lars tjener hos mig. Nu veed jeg intet meere at Skrive om, uden jeg vill overlevere min allerkiereste moder i Guds haand og faderlige beskiermelse, Herren vær med Eder etc:

Nest min, min Kones og børns Kierlige Helsens formeld for min hierte moder Selv, mine Sødskende og alle mine paa-rørende Slægt og Venner, Lever jeg till min sidste dødsstund med Sønlig erbødighed og ære

Hierte Allerkiereste Moders
Troe Lydige Søn og ydmyge tjener
A. Chr. Krog.

[Udskrift:] Min hierte allerkiereste Moder Johanne Peders Daatter
Sønlig à Gandrop.

*

[Nr. 8.]

Stoche, den 30 Decbr. 1746.

Hierte Kiere Broder!

Jeg vill ønske dette maa finde Kiere Broder tillige med Konne og Snilde børn udi all Selv ønskende glæde og fornøyelse; Liigesom jeg og herfra kand Relatere, at vi alle, Lovet være Gud! Lever vell i all Selv ønskende velstand ved Helsen og førlighed; herfra er ikke den ringeste forandring videre at Notificere uden hvad du av indlagde brev till vores goede gamle Moder Selv kand Læse, at begge Stribbens Gutterne¹ ere tvende hurtige Karle, og der som vi Lever tilsammen i faae Aar, skall du min Broder vell faae See, hvad mænd der bliver av de Knechte; ti de ere allerede vell saa got assisteret i Klæder og forstand, som jeg var, da jeg Aaret 1734 kom fra Norge, enfin Herrens Navn være ævig priiset! som har ladet deres Velfærds tarv være velsignet, og till dato givet fremgang i deres Employe. Hvor staar det till med dine Sønner? og hvad tenkker Du min Broder at bruge dem till? Kand jeg tjene dig med at tage een till mig, er jeg villig dertill, naar du, først har ladet dem brav Lære at regne og Skrive. — Her i Riiget er en velsignet tiid, vi veed av ingen modgang, Gud omgierde dig og allt du Eyer med Velsignelse og bevare dig fra den fordervelige Qvæg Syg-

¹ 3: Peder og Lars Kjørulf.

dom, som vores broder *Lars* har skreven mig till var kommen til Østerhassing; Gud lad den ey træffe dig, meld mig dog till, hvor vidt den har faaet overhaand. Nu, Gud skeep Lov! min Broder, jeg hører *Lars* er gift med een vaker Liden Pige; Herren velsigne hans ægteskab og give, han maa have faaet saa dydig oprigtig og huusraadig Kone, som hand er værd, Saa bliver Hans ægtestand een saadan Glædestand, som kand Ligge mange aar till hans alder. Jeg har 3die juledag her cellebreret hans Brøllupsdag till vedbørlig æreminde; og kand jeg forsikkre, jeg med alle omkring mig boende Fornemme Folk holdte os Lystig og tømmede Pocallerne till Klokken 3 ud paa Natten, da hverken din eller mine andre venners Skaale blev forglemt. Nu Gud velsigne Dig min broder og alle dine! at I ikke alleene dette Nye anstundende; men endog mangfoldige paafølgende Lyksalige aar maa Leve i all den glæde og fornøelse, som I Selv paa jorden eftertrakter, da jeg nest min, min hustrue og børns Samt begge vores hvervende Søster Sønners Kierlige helsens formeld, for Dig din Kiere Konne og Børn, samt alle vores paarørende venner ingen undtagen, med megen broderlig hengivenhed stedse forbliver.

Hierte Kiere Broders oprigtige Broder og tjener

A. Chr. Krog.

[Udskrift:] Min Hierte Kiere Broder Peder Christensen Krog
Broderlig à Gandrup.

*

[Nr. 9.]

Stoche, den 30 Decbr. 1747.

Hierte Kiere Broder!

Den Kierlighed, Gud og Naturen befaller Brødere bør bære till hverandre, og hvilken jeg i den allerfuldkommenste Grad bærer till Dig min Broder, giver mig anledning, i følge av min Broder *Larses* skrivelse av nest passerte 1 Octbr. Ejusdem at condolere Din hafte Vanlykke med den fordervelige Qvæg-Sygge, som har berøvet Dig dinne Creaturer og consequenter en Deel av din vellærdt; men Liige saa stoer deel, jeg tager i denne Dig av Herren paaførte u-Lykke, saa stoer glæde har jeg derimod av at erfare Din friemodighed, hvilket visselig er een stoer Naadegave, som viiser Prøver baade paa een fornuftig og u-for-sagt mands opførsell; Ti Lad være at modgangs Vinde under-

tiiden saa hart indstormer paa et menneske, at allt haab till redning end og for fornuften synnes u-mueligt; Saa er dog den stoere allting formaaende Gud mægtig ikke alleene at hielpe men endog at hielpe veldig og forunderlig, hvor udi Guds allmagt og egentlig beviises, at gjøre de ting muelige, som fornuften synnes u-mueligt. At dette er een u-stridig Sandhed er vell ingen fornuftlig saa daarlig at imodsige, ti uden at allegere andre Excempler kan jeg viise mig Selv, som et beviis paa den Barmhiertige Guds Faderlige hjælp og reedning, just da min fattige fornuft var vanmægtig at begribe, at der kunde være hjælp og reedning at finde. Det staar alltsaa fast, at der er ingen ting u-mueligt for den Stoere Himlens Gud, som har gjort alle ting av intet, og naar et menneske Frygter Gud og udi oprigtighed i Sand Haab og troe med Job siger: Herren gav, Herren tog, Herrens Navn være ævig Lovet og Priiset! Saa er og bliver intet tab saa stoer, det jo av Gud igien tusind fold kan oprettes; giv dig, Kiere Broder! derfor till Freds, og vær ved et friet moed og u-needslagen Sind! Herren skall og vill visselig oprette det tab igien! Den Barmhiertige Grundgoede Gud velsigne Dig min Broder! og dit Huus, at I baade dette nye antrædende og mangfoldige paafølgende Lyksalige Aar maa Leve med helsen og Helbred. Saa vorder den Guds Miskundhed, som hver Morgen er Nye over Hans børn ogsaa med dette Nye Aar fornyet over Eder baade till Siæl og Liv, at intet skall Savnes av allt det goede I ønsker Eder Selv.

Hvad mig og mine angaar, da Lever vi, Lovet være Gud! med Helsen og Helbred ud i all den Velstand, vi veed at ønske os Selv, ti Gud har riigelig deelet till mig allt det, jeg behøver, og meere skjætter jeg ikke om, Da jeg vell veed, at Liige som jeg kom Nøgen av min Moders Liv, saa skall jeg igien forlade all min rigdom, følgelig er Guds Sande Frygt med nøysomhed den allerstørste Skat.

Iblant os her paa stæden er ingen forandring indeværende aar i ringeste maade foreløben, men vi Lever alle Liige som jeg sidst Skrev Dig till. Jeg forsikkrer Dig, Min broder, at Din vanlykke gaar mig nær till hiertet og ikke mindre *Peter Kierulf*, der er en habile og Skikkelig Karl, Han Sørger over Din og hans venners Skade Liige saa høit som det angik os Selv, da det og for saa vidt strækker till os i allmindelighed, som alle-

ting her nordenfjelds i Norge begynder at Stige temmelig, saa det teigner sig till Dyrtiid. Dog Gud være Lovet! vi kand ey Klage at have haft i aar noget u-aar, men formedelst den continuerlig Røgn det var i Sommer blev Kornet grønt, og i høst Frøs det noget i Fjeldbøyerne, Liigesom høebieringen av den megen reign tog een temmelig Skade. Gud velsigne baade Dig, Din Kiere Kone og børn — — — — [de sædvanlige Hilsener]

Hierte Kiere Broders ganske hengivne broder og tjener.

A. Chr. Krog.

P. S. Jeg skal helse Dig fra *Peder Mønboe*, som vell endnu Lever Postmester men ikkun med maadelig opførsell. valle.

[Udskrift:] Min Hierte Kiere Broder Peder Christensen Krog
Broderlig à Gandrop.

*

[Nr. 10.]

Stoche, den 30 December Anno 1748.

Hierte Allerkiereste Moder!

Ihvorvell min ydmyg Sønlig Pligt udfordrede, at jeg öftere burde Skriftelig opvarte min saa Høit Elskende Kiere Moder, saa dog i henseende till Postpenge at spare, er det jeg Juste saa Lenge har stillet det i beroe, till nu dette iværende aar saa nær er till Ende bragt, da jeg, Lovet være den allerhøyeste Stoere Gud! kan Relatere, at jeg med min Kiere Kone, vores børn og de tvende mine Søster Sønner *Peter* og *Lars Kierulf*, som denne Juule Fæst har været her i mit huus, Lever vell, ey allene med helsen og Helbred men endog i al Selv ønskende Velstand og fornøjelse; Jeg bør ey heller feyle at tilkiendegive min allerkiereste Moder, at den Naadige Gud næst avvigte 4 May har velsignet mit ægteskab med een velskabt ung Søn, som er opkaldet efter mig Selv, Gud Lade Ham Fremdeles opvoxte og tilltage i Naade, Viisdom og forstand, sig Selv till ævig Gavn og Gode og os som Forældre till Glæde, saa er det allt sammen vell, da ingen anden forandring iblandt os dette aar er forefalden, men for det øvrige alle ting Liige som jeg sidst Skrev. Dog vendter jeg inden een Kort tiid at kan Skrive noget glædeligt Nyt om begge mine herværende Kiække Søster Sønner, hvorm jeg dog intet videre for nærværende tiid kan melde.

Min Hierte Kiere gode moder! Guds ævige Fryd, Fred og

Velsignelse være u-avladelig over Eder, saa vell dette antrædende Nye som alle Eders Leve-Aar, Guds Riige Engle Vagt omgierde Eders Leye, at I udi Eders Hierte maa finde Guds Riige trøst og husvællelse, Gud give Eder Kraft, Friemodighed og Taalmodighed at bære det Kors og den byrde, den Naadige Gud saa Lenge har behaget at Prøve Eder under, da Enden, som hver Aften allt meere og meere nærmer sig, skal Crone Eders stridsdage med ævigvarende Glæde og Fryd i den Himelske Herlighed, hvor jeg er forvisset at finde Eder, og da istemme med Eder et ævigvarende Halleluja! Allerkiereeste Moder! holdt ikkun fast ved Gud udi u-avladelig bøn og paakaldelse, Slip Ham aldrig av Eders troes øye, og Lad Eders Langvarige Lidelse ey føre Eder till u-taalmodighed eller at forsage under Aaget, thi den tiid vill nu snart komme, som skall forsukre all Eders Lidelse og indføre Eders saa Dyre Kjøbte Siæll till sin rette roe og Hviile; Herren være med Eder, Herren velsigne og bevare Eder, Herren Lade sit Ansigt Skinne over Eder og være Eder Naadig, Herren Løfte sit Aasyn paa Eder og give Eder Fred! og Forsikkerer jeg, all den Moderlig Kierlighed, i saa overflødig har beviist imod mig, alldrig skall blive av mig forglemt, da jeg endog efter Eders død, om Gud behager at henkalde Eder før mig, skall ære Eders Støv udi Graven.

Jeg tilliige med min Kiere Koene og vores børn samt *Peter* og *Lars Kierulf* Lader Samtligen vores ydmyge og allerkieligste Helsener formelde till min Kiere Moder, som vi ofte nok taller om, mine brødere, Slægtninge og alle paarørende venner, ingen u-forglemmt, jeg er med aller Høyeste Sønlig ære og Veneration til døden forblivende

Hierte Allerkiereeste Moders

Lydige og troe Søn og ydmyge tjener

A. Chr. Krog.

[Udskrift:] Min Hierte allerkiereeste Moder, Johanna Peders dotter
Sønlig à Gandrop.

*

[Nr. 11.]

Stoche, den 30 Decbr. Anno 1753.

Hierte Kiære Broder Peder Krog!

Uanseet jeg ikke har haft det allermindste Bogstav till Svar paa adskillige mine Breve till Dig i Tvende Aar, og allt siden

du var saa Gracieux og tillskrev mig vores dydigste gode Salig Moders dødelig avgang, saa ey dets mindre byder Kiærlighed mig dog, uden at udgaa fra mig Selv, jeg [ey?] bør eller kan glemme Dig som min Broder, hvis tillønskende vellstand jeg Liige saa høyt kunde glædes ved at fornemme som min egen; Og i den betragtning er det, jeg vill tilmelde dig, at jeg tilligemed min Koene og børn, Himlens Stoere Gud være Tusind fold Lovet og priiset! Lever vell ved Helsen og Sundhed, av den grundgode Gud riigelig velsignet med allt det goede, jeg kan ønske mig Selv; og for at give Eder Idée av samme, da er min ældste Daatter, navnlig *Johana Birgitha* udi Trondhiem i Obristeinde *Kraftes* huus at Lære de et Pigebarn anstændige ting, hvorføre jeg aarlig maa betale 60 Rigsdaller og Selv klæde Hende à parte; min ældste Søn *Nicolai Christian* har jeg holdt i Skoele her paa min Gaard till nu till Foraaret, da Sætter [jeg] hannem i Privat Skoele hos een Provst, navnlig *Hr. Johanes Irgens*, Hvem jeg derfor aarlig skall betale 100 rdr; de andre toe mine børn ere Smaa og derfor hjeme endnu, Sparer Gud Liv og Helsen, Saa skall heller intet blive forsømt med Deres education, som jeg holder for at være den Største arv eller Riigdom jeg bør efterlade Dem.

Peder og Lars Kierulf, som begge for Kort tiid siden besøgte mig, har jeg at helse Dig og eder alle fligtig fra, de staaer Sig Extraordinaire vell og kan regnes iblant meget vellhavende mænd, See! min broder! Saaledes er vores tillstand i alle inaadder heel vell her paa Stæden. Hvorledes det Staaer till hos Eder, det kjender Gud, Siden I ey Skriver mig et eeneste ord till, jeg ønsker dog Saa troehiertig som inderlig oprigtig at høre, det var Liige saa vell, om ey bedre, hos Eder!

Den Rige Guds velsignelse være overflødig over Dig og alle dine, saa vell dette anstundende Nye aar som alle dine Levedage, Gud Spare dig Lenge og vell med din Kiære Koene og børn, Gud glæde Eder alle og Lyksalliggjøre allt Eders Lovlige foretagende, at intet maa Savnes av allt det goede, I ønsker Eder Selv, baade till Siæl og Liv. — — — — — [de sædvanlige hilsener].

Hierte Kiære Broders oprigtige troe Broder og tjener

A. Chr. Krog.

[Udskrift mangler].

[Nr. 12.]¹

Biørsund d. 11 Oktober 1767, i hast.

Hiertelskede allerkiæreste Moeder!

For det mig tilsendte 34 allen hørlærret, 8 Allen blaarlærret, 2de par Strømper og 4te tørklæder Siger Jeg tusinde gange tak, Thi det kom mig vel tilpas, saa at jeg baade derved sparte Endeel Penger, saa og med skiorter og andet er bleven vel forsiunet. Det gjorde mig hiertelig ondt at jeg af hindes lille Seddel maatte fornemme, at hun har først i Sommer lang Tiid har lagt Syg af dend Kolde, tilligemed *Knud*, men gud skee ævig tak, Pris og Ære, Som hialp dem begge op igien og gav dem deres forige helbred igien. — Dog maae Kiære Moder herefter som een gammel Kone holde sig vel varm i Klæder og agte sig vel for Kuld. — Jeg er gud skee Lov ved helbreed og lever i allemaader vel og kand ieg ikke nok fuldtakke Himmens Gud, min fromme Fader, som nu har hiulpet mig til det maael, som ieg længe har sigtet til, Nemlig: at ieg nu kand fortiaene mit brød i hvor ieg udi Verden maatte komme. — Dersom dend gode Gud vil spare hinde ved live til et andet Sommer, Da tænker ieg at gjøre een kort Reyse til Jydland for tale med Eder alle. Men om dend gode gud efter sit Viisdoms Raad har beskikket at kalde kiære Moeder som en ældgammel Koene fra denne her Jordiske grædedahl og hiem til sig udi sit himmelske Paradis førend ieg mundtlig kommer i tale med hende, Saa vil ieg hiertelig bede dend Naadige Gud, at hand ved sin hellig Aands Veiledelse saaledes vil føre mig omkring i denne Verden paa det naar ieg eengang skal ende min Reyse her udj denne Jammerdahl og needlægge mine been udj graven Jeg da igien med glæde maae samles med kiære Moeder og alle Guds helgener udj ævig glæde og Salighed. Jeg vil altsaa til Slutning aflægge min tusinde gange tusinde taksigelse for ald mig beviste artighed og store godhed fra min første fødselstime og til denne Stund, hvorføre jeg vil ynske, at Herren, ald godheds belønnere, hinde velsigne vil, herneed med ald timmelig glæde og Fornøyelse og hisset skiænke hinde Himmerig og Salighed. Det ynskes hierteligst af mig som med ald Sønlig Høyagtning stedse til min Døød skal henleve Hiertelskende allerkiæreste

Moeders Troelydigste Søn Lars Krogh.

[Udskrift: Min kiære Moeder Johanne Andersdotter à Gandrup.]

¹ Dette brev er fra *Lars Pedersen Krog*, om hvem se s. 330.